

2020-11-03

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr KFKS 2020/197

Kommunstyrelsen

Motion – Inför rättighet för barn att träffa myndighetsperson utan vårdnadshavare

Motion den 2 mars 2020 av Andreas Falk m.fl. (S)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige fattar följande beslut.

Kommunfullmäktige noterar information, om möjligheten för barn att träffa en myndighetsperson i samband med utredning utan vårdnadshavares samtycke eller närvaro enligt gällande lagstiftningen, till protokollet. Motionen bedöms därför inte föranleda några ytterligare åtgärder och är därmed färdigbehandlad.

Sammanfattning av ärendet

Motionärerna vill stärka barns möjligheter till delaktighet vid socialtjänstens insatser genom att införa en rättighetsgaranti, som innebär att alla barn ska ha rätt att träffa en myndighetsperson utan vårdnadshavare. Motionen tar särskilt upp de barn som är utsatta för våld och förtryck i sitt hem.

Arbets- och företagsnämnden och socialnämnden har berett motionen och lämnat synpunkter utifrån respektive nämnds ansvarsområden. Nämnderna konstaterar att det redan finns en möjlighet för myndighetsperson eller socialsekreterare att träffa barn utan att deras vårdnadshavare samtycker eller är närvarande, vilket regleras i socialtjänstlagen (SoL). Det går även att belägga uppgifter med sekretess gentemot vårdnadshavaren enligt offentlighet och sekretesslagen (OSL), vilket möjliggör för en socialsekreterare att inte behöva informera vårdnadshavaren vad man pratat med barnet om utan detta kan man då vänta med till dess att skyddsbedömning gjorts. Stadsledningskontoret konstaterar att det redan finns lagligt grundade möjligheter att träffa barn utan att deras vårdnadshavare samtycker eller är närvarande. Det kan konstateras att enligt föräldrabalken har ett barns vårdnadshavare en relativt långtgående rätt och skyldighet att bestämma i frågor som rör barnets personliga angelägenheter. Kommunen har inte möjlighet att införa en absolut rättighetsgaranti som föreslås i motionen, eftersom en sådan skulle gå utöver gällande lag. Stadsledningskontoret poängterar vikten av att socialsekreterare och andra myndighetspersoner alltid ska göra allt för att skydda barnet. Det föreslås att kommunfullmäktige noterar informationen, om möjligheten för barn att

träffa en myndighetsperson i samband med utredning utan vårdnadshavares samtycke eller närvaro enligt gällande lagstiftningen, till protokollet. Motionen bedöms därför inte föranleda några ytterligare åtgärder och är därmed färdigbehandlad.

Förslagen i motionen

I motionen föreslås att Nacka kommun inför en rättighetsgaranti för barn att träffa myndighetsperson eller socialsekreterare utan vårdnadshavare. På så sätt vill motionärerna stärka barns möjligheter till delaktighet vid socialtjänstens insatser.

Ärendets beredning

Motionen har remitterats till arbets- och företagsnämnden samt socialnämnden. Därefter har stadsledningskontoret gjort en samlad bedömning. Nedan framgår i korthet vilka synpunkter nämnderna har lämnat med anledning av förslaget.

Socialnämnden och arbets- och företagsnämnden

Frågan om myndighetsperson eller socialsekreterare ska kunna tala med barn faller inom vårdnadshavarens bestämmanderätt enligt 6 kap. 11 § föräldrabalken (FB). Om barnet har två vårdnadshavare ska båda godkänna att socialsekreteraren talar med barnet enligt 6 kap. 13 § FB. Vårdnadshavarnas bestämmanderätt över barnet ska dock minska i takt med barnets ålder och mognad enligt 6 kap. 11 § FB.

Om barnet uppnått den ålder och mognad som krävs för att de själva får avgöra om de vill prata med socialsekreterare eller inte behöver vårdnadshavarnas samtycke till samtal inte inhämtas. Barnet kan då ta initiativ till att ha samtal med socialtjänsten mot vårdnadshavarnas vilja, enligt 6 kap. 11 § FB samt vad som framgår av lagens förarbeten.¹ Dock finns det redan en möjlighet för myndighetsperson att träffa barn utan att deras vårdnadshavare får kännedom om detta. Detta framgår bland annat av 11 kap. 10 § tredje stycket SoL samt 12 kap. 3 § OSL.

11 kap. 10 § socialtjänstlagen, SoL:

När en åtgärd rör ett barn ska barnet få relevant information. Ett barn ska ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör barnet. Om barnet inte framför sina åsikter, ska hans eller hennes inställning så långt det är möjligt klarläggas på annat sätt. Barnets åsikter och inställning ska tillmätas betydelse i förhållande till hans eller hennes ålder och mognad.

Ett barn som har fyllt 15 år har rätt att föra sin egen talan i mål och ärenden enligt denna lag. Ett barn som är yngre får höras i domstol, om barnet inte kan antas ta skada av det.

Vid en sådan utredning som avses i 2 § om behov av ingripande till ett barns skydd eller stöd får barnet höras utan vårdnadshavarens samtycke och utan att vårdnadshavaren är närvarande. Detsamma gäller vid en utredning på socialnämndens initiativ om överflyttning av vårdnaden enligt 6 kap. 7 eller 8 § föräldrabalken.

¹ proposition 2009/10:192 s. 18.

12 kap. 3 § offentlig- och sekretesslagen, OSL:

Sekretess till skydd för en enskild gäller, om den enskilde är underårig, även i förhållande till dennes vårdnadshavare. Sekretessen gäller dock inte i förhållande till vårdnadshavaren i den utsträckning denne enligt 6 kap. 11 § föräldrabalken har rätt och skyldighet att bestämma i frågor som rör den underåriges personliga angelägenheter, såvida inte

- 1. det kan antas att den underåriga lider betydande men om uppgiften röjs för vårdnadshavaren, eller*
- 2. det annars anges i denna lag.*

Sekretessbestämmelsen i 12 kap. 3 § OSL ger alltså myndighetspersoner, såsom en socialsekreterare, möjlighet att under ett kritiskt skede skydda barnet genom att inte informera vårdnadshavare om den kontakt och/eller vad man pratat om med till exempel ett våldsutsatt barn där vårdnadshavaren är förövaren. Det är alltså möjligt att belägga uppgifter med sekretess gentemot vårdnadshavaren. Ansvarig myndighetsperson gör en individuell bedömning huruvida det är nödvändigt eller inte och har att beakta att barnet antas lida *betydande men* vid ett röjande av uppgifterna till vårdnadshavarna. Vad just *betydande men* innebär är till exempel att barnet antas utsättas för psykiskt eller fysiskt våld eller annan form av negativ behandling som kan komma att skada barnet i en allvarligare omfattning.

Stadsledningskontorets samlade bedömning

Stadsledningskontoret konstaterar att det redan finns lagligt grundade möjligheter att träffa barn utan att deras vårdnadshavare samtycker eller är närvarande. Det kan konstateras att enligt föräldrabalken har ett barns vårdnadshavare en relativt långtgående rätt och skyldighet att bestämma i frågor som rör barnets personliga angelägenheter. Kommunen har inte möjlighet att införa en absolut rättighetsgaranti som föreslås i motionen, eftersom en sådan skulle gå utöver gällande lag. Stadsledningskontoret instämmer i vikten av att barnets bästa ska komma först vid alla beslut och åtgärder som rör barn. Sammantaget föreslås att kommunfullmäktige noterar informationen, om möjligheten för barn att träffa en myndighetsperson i samband med utredning utan vårdnadshavares samtycke eller närvaro enligt gällande lagstiftningen, till protokollet. Motionen bedöms därför inte föranleda några ytterligare åtgärder och är därmed färdigbehandlad.

Ekonomiska konsekvenser

Förslag till beslut bedöms inte medföra några direkta ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Alla beslut och åtgärder som rör barn ska utgå från barnens bästa. Enligt nuvarande lagstiftning finns möjlighet att träffa barn utan att deras vårdnadshavare samtycker eller är närvarande.

Handlingar i ärendet

- Bilaga 1 Protokollsutdrag från arbets- och företagsnämnden den 23 september 2020, § 42, inklusive tjänsteskrivelse
- Bilaga 2 Protokollsutdrag från socialnämnden den 29 september 2020, § 114, inklusive tjänsteskrivelse
- Bilaga 3 Motionen

Sidrah Schaider
Stadsjurist
Stadsledningskontoret

Anders Fredriksson
Enhetschef
Juridik- och kanslienheten

Rebecca Band
Kommunsekreterare
Juridik- och kanslienheten